

Asia: VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Edustan

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

ammattillinen tai tieteellinen järjestö

Miten esitys vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin

1) Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi.

Kyllä, miksi? [Esitys luo tärkeän rakenteellisen perustan psykoterapiapalveluiden laajentamiselle. Koulutuksen maksuttomuus madaltaa kynnystä hakeutua koulutukseen ja lisää koulutettavien määrää, mikä on välttämätöntä palveluaukon umpeen kuromiseksi. AKI-liitot kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että esityksen myötä ei saa tosiasiallisesti kaventua sellaisten ammattilaisten mahdollisuus hakeutua koulutukseen, joilla on pitkä ja vaativa kokemus ihmisten psyykkisen hädän kohtaamisesta – vaikka heidän pohjakoulutuksensa ei olisikaan lääketiede, psykologia tai hoitotyö. Erityisesti teologian maisterin tutkinnon suorittaneet papit, joista merkittävä osa työskentelee sairaalasielunhoidossa tai muussa vaativassa pastoraalityössä mielenterveyshaasteista kärsivien ihmisten parissa, muodostavat tällaisen ryhmän. Hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan itse (nykytila-osio), että aiemmin psykoterapeuttikoulutukseen on voinut hakea teologian maisterin tutkinnolla (suuntautuminen sielunhoitoon). Tämä käytäntö on kaventunut konsortio-kriteerien kiristyttyä ilman riittäviä perusteita. AKI-liitot pitää tätä kehitystä huolestuttavana palvelujärjestelmän saatavuustavoitteiden kannalta.]

2) Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

Kyllä, miksi? [Esitys tukee mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason palveluja ja luo edellytykset porrasteisen hoitomallin toimivuudelle. Ensimmäisen tason erikoispätevyyskoulutuksen ulottaminen myös sosiaalihuollon ammattilaisiin on myönteistä. AKI-liitot korostaa, että seurakuntien, sairaaloiden ja mielenterveysjärjestöjen piirissä toimivat papit ja

teologit muodostavat todellisen, alikäytetyn voimavaran mielenterveyspalveluissa. Kirkko tarjoaa jo nyt sielunhoitoa, kriisitukea ja psykososiaalista tukea tilanteissa, joihin julkinen palvelujärjestelmä ei riitä. Teologian maistereiden kouluttautumisen mahdollistaminen psykoterapeuteiksi vahvistaa porrastetun hoitomallin toimivuutta ja täydentää julkista palvelujärjestelmää. Sairaalasielunhoitoa tekevä pappi työskentelee päivittäin psykiatristen potilaiden, saattohoitopotilaiden ja kriisiapua tarvitsevien kanssa. Tämä työ antaa psykoterapiakoulutuksen aloittamiseen yhtä hyvät valmiudet kuin muu mielenterveyspotilaiden kanssa tehtävä käytännön työ.]

3) Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

Kyllä, miksi? [Ei kommentoitavaa.]

Esityksen mukaan kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen taso sisältäisi yhtenäiset edellytykset tuottavan teoreettisen koulutuksen (30 op) lisäksi menetelmällisten opintojen kokonaisuuden (15 op), joka voisi sisältää koulutusta lyhytinterventioihin tai eri psykoterapiasuuntauksille ja -muodoille yhteisiin terapeuttisiin taitoihin

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

Kyllä, miksi? [Ehdotettu kokonaisuus (30 op teoreettiset opinnot psykologiasta tai psykiatriasta + 15 op menetelmälliset opinnot) on rakenteeltaan perusteltu ja vastaa kansainvälisiä malleja (esim. Ruotsin Steg 1). Se muodostaa toimivan portaan kohti varsinaista psykoterapeuttikoulutusta. AKI-liitot kiinnittää huomiota siihen, että 30 opintopisteen teoreettisten opintojen vaatimuksen tulisi olla täytettävissä myös teologian maisterin tutkinnolle soveltuvilla psykologian, pastoraalipsykologian ja psykiatrian sivuaineopinnoilla. Teologian tutkinto sisältää laajan ihmistieteiden pohjan, ja monilla papeilla on jo valmiiksi psykologian opintoja, mutta niiden hyväksilukeminen koulutukseen vaihtelee yliopistoittain. Tämä epäyhtenäisyys on korjattava asetustasolla.]

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

Kyllä, miksi? [Palvelujärjestelmän tarpeisiin vastaaminen edellyttää, että koulutukseen voidaan ottaa laaja kirjo soveltuvia ammattilaisia. Hallituksen esityksen tavoitteena on "varmistaa palvelujärjestelmässä työskentelevien terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattilaisten sekä muiden mielenterveystyössä työskentelevien ammattilaisten osaamisen hyödyntäminen laajasti" (s. 19). Tämä kirjaus on kannatettava – mutta sen on heijastuttava myös kelpoisuusehtoihin.]

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000 - 4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

Esitys mahdollistaa periaatteessa tarkoituksenmukaisen työnjaon yliopistojen ja hyvinvointialueiden välillä. AKI-liitot pitää tärkeänä, että koulutuskokonaisuus mahdollistaa osallistumisen myös muualla kuin hyvinvointialueella työskenteleville ammattilaisille – kuten seurakuntien, järjestöjen ja yksityisen sektorin palveluksessa oleville.

Käytännön työnjaossa tulisi hyödyntää jo olemassa olevia yhteistyörakenteita: sairaalasielunhoitoa toteuttavat papit toimivat jo nyt tiiviissä yhteistyössä sairaaloiden psykiatristen osastojen kanssa, mikä mahdollistaa luontevan integraation koulutukseen kuuluvaan ohjattuun asiakas- ja potilastyöhön. Tähän jo olemassa olevaan yhteistyöhön kannattaisi nojata.

2 000–4 000 koulutettavan vuosittaisen tavoitemäärän saavuttaminen edellyttää, ettei koulutukseen pääsyä rajata tarpeettomasti. Seurakuntien ja järjestöjen ammattilaiset muodostavat merkittävän lisäkapasiteetin, jonka hyödyntäminen edellyttää joustavaa yhteistyömallia yliopistojen kanssa.

Rahoituksesta

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

Kyllä, miksi? [Rahoituksen ohjaaminen sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille ja HUS-yhtymälle että psykoterapeuttikoulutusvastuuyliopistoille on perusteltua. Malli varmistaa koulutuksen laadun ja kytköksen palvelujärjestelmän todellisiin tarpeisiin. AKI-liitot pitää myönteisenä, että esitys mahdollistaa periaatteessa koulutukseen osallistumisen myös niille, jotka eivät työskentele hyvinvointialueella. Käytännön toteutus edellyttää kuitenkin, että yliopistoilla on rahoituksen puitteissa mahdollisuus järjestää sekä teoreettinen että menetelmällinen koulutus myös muiden työnantajien palveluksessa oleville – mukaan lukien seurakunnissa työskenteleville – ja että heille järjestyy mahdollisuus ohjattuun asiakas- ja potilastyöhön esimerkiksi yliopistosairaalayhteistyön kautta.]

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

AKI-liitot ei esitä erityisiä huomioita rahoituksen teknisestä maksatusmenettelystä. Pidämme tärkeänä, että vuosittainen rahoitusesitysmenettely ottaa huomioon myös hyvinvointialueiden ulkopuolisesta sektorista nousevat koulutustarpeet. Tätä varten tarvearviointimenettelyyn tulisi kirjata nimenomainen velvoite konsultoida myös kirkollisia työnantajia, järjestöjä ja muita kolmannen sektorin toimijoita.

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilön erikoispätevyys

Huomioita ehdotettuun erikoispätevyyteen ja sen rekisteröimiseen liittyen?

Erikoispätevyyden rekisteröintimahdollisuus on myönteinen askel. AKI-liitot huomauttaa kuitenkin, että rekisteröinti koskee vain laillistettuja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Teologian maisterin tutkinnon pohjalta koulutukseen osallistuvat eivät kuulu tämän rekisteröintimahdollisuuden piiriin.

Tämä ei sinänsä estä heitä hyödyntämästä koulutuksessa saatua osaamista tai hakeutumasta varsinaiseen psykoterapeuttikoulutukseen – he saavat koulutuksesta todistuksen. Rekisteröinnin puuttuminen ei kuitenkaan saa muodostua tosiasialliseksi esteeksi. AKI-liitot esittää, että asetuksessa tai sen perusteluissa selvennetään nimenomaisesti, miten koulutustodistuksen perusteella tapahtuva osaamisen tunnistaminen toimii käytännössä muiden kuin rekisteröityjen ammattihenkilöiden osalta, ja että tällä ei ole vaikutusta heidän mahdollisuuteensa hakeutua varsinaiseen psykoterapeuttikoulutukseen.

Muuta huomioitavaa esitykseen liittyen?

Huomiot

Hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan, että koulutukseen "voisi osallistua myös muita kuin hyvinvointialueella työskenteleviä ammattilaisia" ja että yliopistot arvioivat edellytykset "ottaen huomioon varsinaisen psykoterapiakoulutuksen osallistumisvaatimukset" (s.19). Tämä viittaus varsinaisen psykoterapeuttikoulutuksen vaatimukseen on kohta, jota AKI-liitot pitää ongelmallisena. Mikäli varsinaisen psykoterapeuttikoulutuksen pääsyvaatimukset tosiasiallisesti sulkevat teologian maisterit pois (kuten konsortioikäntö viime vuosina on ohjautunut), sama rajoitus periytyy myös ensimmäisen tason koulutukseen.

Junni Jussi
AKI-liitot ry